

Visvaldis Lācis atmiņu atspulgos

No Latviešu leģiona līdz Briselei

Visvaldis Lācis atmiņu atspulgos

No Latviešu leģiona līdz Briselei

JUMAVA

skaisti celto namu, bet arī par tā faktiskajiem īpašniekiem. Pats Visvaldis Lācis nemitinājās “Abrienu” ēkā, bet gan jaunbūvē netālu no tās. Vecās “Abrienas”, viņš sacīja, atrodies netālu no jaunajām, uz kurām mēs bijām ieaicināti. Lai gan astoņdesmito gadu sākumā rīkošanās varēja būt jau pulka brīvāka nekā pēckara gados, tomēr mums nevienam ne prātā nenāca doma, ka pēc nepilniem desmit gadiem Longīnu Apkalnu redzēsīm Rīgā un Filharmonijā dzirdēsīm viņa darbus, pašam komponistam stāvēt pie diriģenta pulsts.

Visvaldis Lācis nebīdāms pieminēja kādas mums nepazīstamas mājas — “Baltužēnus”, ko viņš esot nolūkojis, lai tur paglābtos no Rīgā neizbēgamās pārkrievošanas. No “Baltužēniem” turklāt esot iespaidīgs skats uz Gaiziņkalnu, kas katram liekot būt stipram savās latviskuma izjūtās. Par pārkrievošanas draudiem mēs iedrošinājāmie runāt tikai divatā, nekad neviens nebija atļāvis tādas briesmas uzrādīt publiski. Laboratorijas vadītājs, sociāldemokrātu ģimenē audzis, bija satraucies par Lāča vēstījumu, gan nelūkodams paust kādus pretējus ieskatus, bet baiļodamies par iespēju “Abrienu” sarunām nonākt tādu iestāžu ausīs, kas radītas brīvas izteikšanās apspiešanai.

Par to, ka Visvalža Lāča drosmīgums nav teatrāls, mēs it īpaši pārliecinājāmie Atmosdas gados. Arī vēlāk viņš jaudāja runāt pretī personām, ko reglaments prasa apbrīnot un tām pakļauties.

Publicēts portālā “*latvieši.com*”
sadarbībā ar laikrakstu “Latvija Amerikā”

Gunta Jaunmuktāne,
Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas
Misiņa bibliotēkas vadītāja

PUBLICISTA, POLITIĶA UN VĒSTURNIEKA VISVALŽA LĀČA LASĪTAVA LATVIJAS UNIVERSITĀTES AKADĒMISKAJĀ BIBLIOTĒKĀ

Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēka kļuvusi bagātāka ar bijušā leģionāra, publicista, aktīva sabiedriskā darbinieka, politiķa un vēsturnieka Vivalža Lāča personīgo bibliotēku un arhīvu, kuru kā dāvinājumu saņēmām 2020. gada pavasarī, neilgi pirms publicista aiziešanas mūžībā. Lai lasītāji pilnvērtīgi varētu iepazīties ar vērtīgo devumu, bibliotēkā ir iekārtota Visvalža Lāča lasītava.

Visvaldis Lācis dzimis 1924. gada 12. martā, miris 2020. gada 18. aprīlī.

1943. gadā pēc ģimnāzijas absolvēšanas viņš tika iesaukts Latviešu leģionā, kur dienēja 19. divīzijas

44. pulkā. Divas reizes par brīvdomību izslēgts no divām padomju augstskolām, augstākās izglītības diplomu Visvaldis Lācis saņēma tikai 1965. gadā, absolvējot 1. Maskavas Valsts pedagoģisko svešvalodu institūtu.

Visvaldis Lācis bija viens no Trešās atmodas lideriem, Latvijas Tautas frontes domes 1. un 2. sasaukuma domnieks, Latvijas Pilsoņu kongresa Latvijas komitejas vicepriekšsēdētājs, LNNK priekšsēdētājs (1991) un LR 9. un 10. Saeimas deputāts.

Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas Visvaldis Lācis beidzot varēja piepildīt savu sapni par vēstures pētīšanu. Viņa galvenās izpētes tēmas bija Otrā pasaules kara vēsture, kas izdota sešos sējumos, kā arī Latviešu leģiona un Latvijas jaunāko laiku vēsture. Neskatoties uz to, ka vēstures entuziastam bija piešķirts augstais Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda doktora nosaukums, viņš nerimstoši turpināja strādāt pie doktora disertācijas, lai iegūtu arī zinātnisko grādu vēsturē.

2013. gadā Visvaldis Lācis rakstīja: "Tikai atjaunotā Latvijas valstī 66 gadu vecumā es varēju iesākt nopietnas pašmācības studijas par vēstures un politiskiem jautājumiem, kas mani ļoti interesēja kopš jaunības. Kopš 1989. gada es esmu 397 rakstu autors visos lielākajos preses izdevumos, kā arī 13 grāmatu autors par vēsturi un politiku."

1995. gadā rakstnieks un publicists Visvaldis Lācis par nopelniem Latvijas labā tika iecelts par Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku.

Visu mūžu aktīvi sportojis un nodarbojies ar dažādiem sporta veidiem, 2017. gada septembrī 93 gadu vecumā viņš noskrēja/nosloja Berlīnes maratonu. Bijušais politiķis ar cīnītāja raksturu bija vecākais sacensību dalībnieks.

Visvalža Lāča milzīgā kāre lasīt izpaudās jau bērnībā. Viņš intervijās uzsvēra: "Nezin kāpēc man bija interese lasīt tieši par vēsturi, karu, valstu veidošanu. (..) Pats gāju uz bibliotēku, tur izlasīju visas grāmatas, kas bija par karu." Publicists arī atzīst, ka ļoti patikusi dzeja un joprojām patiek Edvarta Virzas, Aleksandra Čaka un Andreja Eglīša darbi. "Virzu varu pusstundu no vietas citēt. Viņam ir arī ļoti skaisti erotiskie dzejoļi."

Visvaldi Lāci jau jaunībā ļoti uzrunāja un ietekmēja izlasītās domas un aforismi, tāpēc viņš nolēma krāt dažādus izrakstus par literatūru, dzeju, mākslu, vēsturi, politiku un ierakstīt kladēs. Dažnedažādu faktu, ideju un notikumu krāšanu vēstures mīļotājs turpināja visu mūžu, apkopodams periodikas izgriezumus daudzās tematiskās mapēs. Biezāku vai plānāku mapīšu nosaukumi ir visdažādākie — abhāzi un gruzīni, albāņi un serbi, armēņi un azerbaidžāņi, austrieši-itāļi, bosnieši-horvāti, čečeni-krievi, čigāni, Dagestānas tautu etniskie konflikti, Eiropa I-II, francūži-vācieši, grieķi-turki, igauņi-krievi, Kaukāza tautas-krievi, lietuvieši-poļi, līvi, Melnkalnes serbi, nīderlandieši-imigranti, Āfrika, Libija, Nigērija, Ruanda, 1905. gads Latvijā un citi.

Tomēr mapes ir interesantas tikai kā fakts pats par sevi, bez lielākas vērtības, un saglabātas kā darbietilpīga un aizraujoša vēstures entuziasta un patriota hobijam piemērs.

Līdzās šim nopietnajam vaļaspriekam viņš visa mūža garumā rūpīgi vāca un veidoja savu unikālo personīgo bibliotēku, kurā ir vairāk nekā 2000 grāmatu un žurnālu. Visas bibliotēkai nodotās grāmatas ir inventarizētas un ievadītas Valsts nozīmes bibliotēku elektroniskajā kopkatalogā, un pieejamas lasītājiem.

Tā kā Visvaldis Lācis brīvi lasīja vācu, angļu, krievu un zviedru valodā, arī viņa grāmatu krājumā ļoti lielu daļu veido grāmatas svešvalodās. Grāmatu tematika, tāpat kā viņa interešu loks, ir ļoti plaša — daiļliteratūra latviešu valodā un svešvalodās, galvenokārt vācu un angļu valodā, zinātne un vadzinības, uzziņu literatūra un enciklopēdijas, reliģija, socioloģija un statistika, politika, iekšpolitika, ārpolitika, politiskās partijas un kustības, ekonomika kopumā, tautsaimniecība, tieslietas, lauksaimniecība, uzņēmējdarbība un sabiedriskās attiecības, valodniecība, literatūrzinātne, karavadoņu un politiķu biogrāfijas, folklorā un etnogrāfija, arheoloģija, novadpētniecība, valstu un teritoriju vispārīgs apskats...

Visvairāk grāmatu ir par militāro zinātni un kara mākslu, par Otro pasaules karu un leģionāriem. Bagātīgs grāmatu klāsts atrodams vēsturē — pārstāvēta pasaules vēsture, vēstures zinātne un kultūras vēsture, jauno un jaunāko laiku vēsture, Eiropas vēsture, Vācijas vēsture, Krievijas un Padomju Savienības vēsture, Baltijas vēsture, Latvijas senvēsture, Latvijas vēsture (1918–1940), Latvijas vēsture (1940–1989), Latvijas vēsture (1990–...), Āzijas vēsture, ASV vēsture, Āfrikas vēsture, Kanādas vēsture un Ziemeļ- un Dienvidamerikas vēsture.

Sākot ar 20. gadsimta 90. gadu sākumu, vēsturniekam radās iespēja pasūtīt interesējošās grāmatas svešvalodās no dažādām Eiropas valstu un ASV izdevniecībām. Viņš izmantoja gan ārzemju apgādu katalogus, gan personīgos kontaktus. Piemēram, Kanādas vēstniecības Tehniskās sadarbības programmas vadītāja Ūve Hodgina vēstulē Visvaldim Lācim rakstīja: “Es aizrakstīju uz Otavu sakarā ar

Jūsu lūgumu iegūt grāmatas par vēsturi un ekonomiku. Atbilde bija pozitīva — solot Jums atsūtīt kādas grāmatas. Nezinu, vai sūtīs Jums pa taisno vai caur vēstniecību.” [gads nav norādīts]

Veidojot bibliotēku, daudz palīdzēja arī trimdas latvieši — gan draugi, gan vienkārši atbalstītāji, kuri bija dzirdējuši par Visvaldi Lāci un viņa lielo interesi par vēsturi un leģionāriem. Viņi sūtīja no ārzemēm grāmatas un izkopētus materiālus par dažādām tēmām, piemēram, Edmunds Tardenaks vēstulē rakstīja: “Godātais Lāča kungs! Nosūtu Jums apsoltos materiālus par sēkeju tautas cīņu par autonomijas atjaunošanu tagadējā Rumānijā. () Paldies Jums par izrādīto interesi. 2008. g. 18. jūnijā.”

Visvaldis Lācis ne tikai saņēma vērtīgu literatūru no dāvinātājiem, bet arī pats nereti izpalīdzēja citiem pētniekiem. 2005. gada 17. augustā zinātnieks, daudzu grāmatu autors Arturs Boruks vēstulē Visvaldim Lācim rakstīja: “Līdz ar šo izsaku Tev sirsnīgu pateicību par *D. Yergin* grāmatu un par žurnālu izgriezumiem, kurus Tu man laipni atvēlēji. Kā redzi, tie ir likti lietā, un rezultātā ir tapusi grāmata “Cīņa par Orienta naftu”. Tā gan ir tikai pirmā daļa, jo nākošgad iznāks otrā daļa (...). Vēlreiz sirsnīgs paldies par lielo palīdzību darba tapšanā.”

Ja rakstnieks sev interesējošu un vajadzīgu grāmatu nevarēja nopirkt, viņš to pasūtīja no kādas, arī ārzemju, bibliotēkas un nokopēja, lai grāmata vienmēr būtu tuvumā. Šādu pārkopētu, ļoti vērtīgu grāmatu ir daudz (161), taču tās, protams, nav inventarizētas, tomēr atrodas lasītavā un interesentiem ir pieejamas.

Personīgās bibliotēkas papildinājumu veido arī daudzu draugu un domubiedru dāvinājumi. Interesanti, daudz izsakoši par cilvēku, kam grāmata dāvāta, ir veltījuma ieraksti. Pieminēšu raksturīgākos:

• “Visvaldim Lācim Pateicībā par Taviem lielajiem darbiem daudzās jomās — Latvijas labā! 1997. g. 27. maijā Tāļivaldis [Bāliņš]”

[grāmatā: **Pretestības kustība okupācijas varām Latvijā. Atmiņas un dokumentos no 1941. līdz 1956. gadam. R., 1997**]

• “Manam draugam Visvaldim Lācim!

Vissliktākais ir dzīvot tumsā. Diemžēl mūsu tauta ir ilgu laiku pavadījusi šādā neapskaužamā stāvoklī. Man ir laimējies, ka dzīvoju laikā, kad cilvēki, tādi kā Gunārs Astra, ir deguši Latvijai. Tas uzlādē un iedrošina. Arī Tu, Visvaldi, daudzus latviešus iedrošini cīnīties par savām tiesībām savā tēvu zemē. Tik uz priekšu! Tai karstajā pavasarī Baltūženos.

28.04.1998. R. Valters [Raits Valters]”

[grāmatā: **Māris Ruks. Gunārs Astra. R., 1998**]

• “Dziesmu draugam Visvaldim Lācim vīru koris “Tēvzeme” 2000. g. nogalē.”

[grāmatā: **Vīru koris Tēvzeme. R., 2000**]

• “Miļajam kolēģim Visvaldim Lācim pateicībā par latviešu vēstures grāmatu un grāmatu par etniskajiem konfliktiem, ar vislabākiem vēlējumiem Jānis Stradiņš

15. X 2001”

[grāmatā: **Millenium. Skats uz Latviju. R., 1999**]

• “A. god. V. Lācim — patriotam un vēsturniekam 19.12. 2001.

Ar cieņu māc. Guntis Kalme”

[grāmatā: **Guntis Kalme. Jums, izsūtītajiem, leģionāriem, nevienaldzīgajiem, paldies! R., 2001**]

• “Ļoti augsti godātajam kolēģim Visvaldim Lācim, patiesā cieņā Baiba Rivža.”

[grāmatā: **Lauki — Latvijas sirds. 2002**]

• “A. god. V. Lāča k-gam! Pateicībā par lielo darbu Latvijas valsts vēstures un latvju karavīru likteņgaitu izziņāšanā. Ar cieņu, ZS plkv. R. Graube 20.03.02.”

[grāmatā: **Latvijas Nacionālie bruņotie spēki — 10. R., 2001**]

• “Cienījamajam juristam Latviešu Virsnieku Apvienības konsultantam Visvaldim Lāča kungam. “Iesākumā bija tas vārds”. Un tas vārds bija manas jaunības lirikā. Tikai! ... vēlāk tas pārtapa 564 latviešu virsnieku traģēdijā. 03.03. 2004. V. Līguts”

[grāmatā: **Verners Līguts. Virsotnes ēnā. Latviešu virsnieka stāsts. R., 2003**]

• “Kolēģim Visvaldim Lācim. Jūs cienot, Heinrihs Strods. 2007. g. 23. I”

[grāmatā: **Heinrihs Strods. PSRS kaujinieki Latvijā (1941–1945) I. R., 2006**]

• “Godājamajam daudzu izcilu grāmatu autoram, Latvijas Intelīģences apvienības draugam, Sacimas deputātam dziļā cieņā un ar prieku no autores prof. Maijas Kūles Rīgā, 2007. g. 6. martā.”

[grāmatā: **Maija Kūle. Eirodzīve. R., 2006**]

• “A. god. vēsturniekam un publicistam V. Lāča kungam ar labākajiem novēlējumiem no autora 6.08.07 Vladimirs Terehovičs.”

[grāmatā: **Vladimirs Terehovičs “Tiesībsargājošās institūcijas Latvijā” R., 2007**]

• “Ļoti cien. V. Lāča kungam sirsnīgā pateicībā par atbalstu un palīdzību šā darba tapšanā. Darba autors J. Vītoliņš 15.12.2009”

[grāmatā: **Jānis Vītoliņš. Divu lielvalstu dienestā. R., 2009**]

• “A. god. Visvaldim Lācim — patiesā cieņā Ina Druviete 02.06.2010”

[grāmatā: **Ina Druviete. Skatījums. Valoda. Sabiedrība. Politika. R., 2010**]

• “Augsti godātam deputāta kungam Visvaldim par piemiņu no autora: Ilze Krastiņa 01.03.2010”

[grāmatā: **Ilze Krastiņa “Ētiska neatkarība — mūsu zelts” R., [2010]**

• “Īstenajam latvietim Visvaldim Lācim no autora R. Baltakmens”

[grāmatā: **Raimonds Baltakmens. Latviet, kāds tu biji, esi un kā tevi sauc? R., 2010**]

• “Visvaldim Lācim, latviešu leģionāram, labam publicistam un jaukam cilvēkam!!!

Grāmatas atvēršanas dienā, Uldis Neiburgs 15.12. 2011”

[grāmatā: **(Divas) puses. Latviešu kara stāsti. Otrais pasaules karš karavīru dienasgrāmatās. R., 2011**]

• “Cieņā Visvaldim Lācim paudumā tiltu mezdams no sendienām (kad vēl tikai puišelis biju) uz nesenākām dienām (kad lauku būšanās pats rosīgs biju) —

Ēriks Hānbergs 2012”

[grāmatā: **Ēriks Hānbergs. Janeks uzmeklē Birznieku. R., 2012**]

• “god. Visvaldim Lācim — atceroties mūsu kopīgās gaitas Latviskuma atjaunošanā gan LNNK, gan Saeimas solos sēžot. Anna [Seile] — 2017. g. sagaidot”

[grāmatā: **Stepons Seiļs. Dienasgrāmatas 1924–1979. D., 2016**]

• “A. god. Visvaldim Lācim cieņā un pateicībā par Tavu milzīgo veikumu Latvijas patriotu audzināšanā. 2017. gada 12. aprīlī Aleksandrs”

[grāmatā: **Aleksandrs Kalvāns. Mēs — Latvijas patrioti. R., 2017**]

Grāmatas ar veltījumiem dāvājuši arī Jānis Leja, Alberts Eglītis, Raimonds V. Dzelzkalns, Vilis Vītols, Raivis Dzin-tars, Artis Kumsārs, Jānis Blūms, Arturs Boruks, Aivars Stranga, Ilmārs Šalts un citi.

Visvalža Lāča personīgā bibliotēka ir unikāla un inte-resentiem saistoša tieši ar to, ka tajā vienviet ir sakoncen-trēta lasāmviela dažādās valodās par kara mākslu, Otro pasaules karu, leģionāriem un vēstures niansēm, kas citviet tik viegli nav atrodama.

Reizē ar grāmatu kolekciju bibliotēka saņēma arī viņa arhīva materiālus. Rokrakstu krājums iedalāms vairākās grupās:

1. Personīgie dokumenti — izziņas, apbalvojumi un citi.

2. Sarakste latviešu, vācu un angļu valodā.
3. Materiāli par Latvijas Republikas Saeimas darbu.
4. Visvalža Lāča raksti.
5. Materiāli un publikāciju saraksts par Visvaldi Lāci.
6. Dažādu autoru raksti.

7. Materiālu kopojumi par dažādām tēmām — armēņu genocīds, naturalizācijas pārvaldes informācija par pilsonību, materiāli par valsts valodas prasmes pārbaudi, materiāli par totalitārā režīma nosodījumu, materiāli par bilingvālo izglītību Latvijā un citi.

8. Foto materiāls V. Lāča grāmatai par Otro pasaules karu.

Visvalža Lāča rokrakstu fonds ir atšķirīgs no citiem rokrakstu fondiem. Jūtams, ka galveno uzsvaru pētnieks ir veltījis interesējošo tēmu un materiālu izpētei un vākšanai nevis savu dokumentu un vēstuļu saglabāšanai un apkopšanai. Bieži kāda svarīga dokumenta, izziņas vai vēstules otrā pusē uzlīmēts izgriezums no periodikas par kādu konkrētu tēmu, un šāda lapa tematiski ievietota mapē kopā ar citiem laikrakstu vai žurnālu materiāliem, tādējādi ļoti bieži lapas saturs ir nesalīdzināmi vērtīgāks nekā uzlīmētais teksts. Līdzīgi autors izrīkojies arī ar savu rakstu vai manuskriptu rokrakstu lapām, kuras izkaisītā veidā bija atrodamas dažādu valstu un tematisko materiālu mapēs.

Publicista interešu un rūpju lokā bija ne tikai vēstures, īpaši leģiona jautājumi, bet arī latviešu valoda. Nereti savos rakstos un piezīmēs publicists uzsver: “Bez tīras latviešu valodas nav iespējama latviešu garīgā kultūra. Ja latviešu valoda svešas valodas ietekmē kļūst par valodu, kurā ikdienas sarunās jāmeklē izskaidrojums svešvārdu vārdnīcā, tad

tautas valoda ir it kā neveselīga, tā ir zaudējusi savu spēku un, tādām stāvoklim valodas attīstībā turpinoties, tā neatvairāmi atmirst. Tauta tad ir kā aizciirsts koks...”

Rokrakstu fonda izpēte palīdzēs interesentiem un pētniekiem ne tikai labāk iepazīt populāro Latvijas patriotu, viņa darba stilu un paņēmienus, bet arī iedziļināties un uzzināt kaut ko jaunu no viņa vāktajiem un apkopotajiem materiāliem.

Visvaldis Lācis uzsvēra: “Latviska Latvija pagaidām ir mana sapņu zeme. Ja tā tāda kļūtu, tajā latviešiem būtu jābūt drošā un stabilā vairākumā — 75 procentiem, gan valsts pilsoņu, gan arī valsts iedzīvotāju vidū. Latviskā Latvijā latviešu valodai būtu jāvalda visur tā, ka latviski brīvi runātu katrs tās iedzīvotājs. Latviešu valodas gaisotne būtu ieelpojama visur. Latviešu kultūra un tradīcijas būtu dzirdamas, saskatāmas un sajūtamas visā Latvijā. Latviskā Latvijā milzīgs latviešu vairākums tiektos, lai tā būtu mūžīgā Latvija, lai tajā noteikšana politiskā un saimnieciskā laukā atrastos latviešu rokās.”

Daudzpusīgā un interesantā rakstnieka un vēsturnieka Visvalža Lāča personīgā bibliotēka un rokrakstu fonds LU Akadēmiskajā bibliotēkā, Rūpniecības ielā 10, Rīgā, gaida lasītājus un pētniekus, visus, kas vēlas iepazīt un izziņāt!

SATURS

No Gaujas krasta Valmierā — līdz “Baltužēniem” pie Viešūra ezera...	5
<i>Elīna Badune</i> . Vecaistēvs	7
<i>Ēriks Hānbergs</i> . Visādībās ar Visvaldi	17
<i>Juris Visockis</i> . Varoņiem rada...	40
<i>Māris Niklass</i> . Par Visvaldi Lāci domājot un pieminot	58
<i>Baiba Miglone</i> . Intervijas ar Visvaldi Lāci reģiona laikrakstā “Stars”	66
<i>Baiba Rivža</i> . Ar aktīvu galvu un kājām	81
<i>Ina Druviete</i> . Visvaldis Lācis: “Bez valodas nav kultūras”	83
<i>Aleksandrs Kalvāns</i> . Vīrs, kurš staroja gaismu	87
<i>Raimonds Graube</i> . Mūžu nodzīvot kā karavīram...	93
<i>Valdis Segliņš</i> . Ar klasisko izglītību un savu attieksmi pret visu	100
<i>Reinis Lācis</i> . Vecaistēvs	105
<i>Jānis Liepiņš</i> . Drosmīgs vīrs	112
<i>Gunta Jaunmuktāne</i> . Publicista, politiķa un vēsturnieka Visvalža Lāča lasītava Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā	115
<i>Imants Vīngolds</i> . Visvaldis Lācis manās atmiņās	126

<i>Dainis Īvāns</i> . Trešās atmodas seja	128
<i>Raivis Dzintars</i> . Neviens neatkārtos Visvaldi Lāci	134
<i>Didzis Liepiņš</i> . Gaiziņkalna un latviešu lietas sargātājs	142
<i>Raits Valters</i> . Visvaldis Lācis: “Esi patiess, esi godīgs — domās, darbos, vārdos!”...	151
<i>Raitis Apalups</i> . Latvijas spēkavots	160
<i>Aigars Strauss</i> . Palīdzēt īstenot sapni...	163
<i>Venta Kocere</i> . Manas tikšanās ar Visvaldi Lāci	168
<i>Daumants Znatnajs</i> . Visvaldis Lācis — par godīgumu!	173
<i>Vidvuds Medenis</i> . Pēdējā gaitā (no scenārija Visvalža Lāča bērēs)	179
No ierakstiem “Baltužēnu” māju lielajā viesu grāmatā	188